

آسیب‌شناسی هنرستان‌های جوار صنعت و کارخانه و ارائه راهکارهای اصلاحی (در راستای اجرایی‌سازی بند «ث» ماده (۸۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ انتشار:

۱۴۰۴/۷/۲

شماره مسلسل: ۲۰۹۹۱

کد موضوعی: ۲۷۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

عنوان گزارش:

آسیب‌شناسی هنرستان‌های جوار صنعت و کارخانه
و ارائه راهکارهای اصلاحی
(در راستای اجرایی‌سازی بند «ث» ماده (۸۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت)

نوع گزارش: طرح/لایحه راهبردی نظارتی پیش‌نویس قانونی

نام دفتر:

دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ (گروه آموزش و پرورش و فنی و حرفه‌ای)

تهیه و تدوین کنندگان:

صمد نوروزیان، محمدصادق عبداللهی (گروه آموزش و پرورش و فنی و حرفه‌ای)

همکاران:

محبوبه محمدعلی، احسان لولویی

ناظر علمی:

موسی بیات

اظهار نظرکننده داخل مرکز:

بهادر غلامی (دفتر مطالعات سیاسی)

اظهار نظرکنندگان خارج از مرکز:

ساسان شهری (معاون سابق آموزش متوسطه اداره کل آموزش و پرورش استان قزوین)،
عبدالله روشن (رئیس کارگروه برنامه‌ریزی تحقیق، توسعه و ارتباطات با بازار کار دفتر آموزش‌های فنی و
حرفه‌ای کار و دانش وزارت آموزش و پرورش)

گرافیک و صفحه‌آرایی:

سیده فاطمه ابوطالبی

ویراستار ادبی:

سیده مرضیه موسوی‌راد

واژه‌های کلیدی:

- آموزش و پرورش
- آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
- هنرستان‌های جوار کارخانه

تاریخ شروع مطالعه:

۱۴۰۳/۱۰/۱

فهرست مطالب

چکیده.....	۶
خلاصه مدیریتی.....	۷
۱. مقدمه.....	۹
۲. پیشینه قانونی.....	۱۰
۳. تاریخچه و بررسی وضعیت موجود.....	۱۱
۴. چالش‌ها و راهکارهای اصلاحی.....	۱۳
۴-۱. فاصله گرفتن از محیط کار پس از اتمام تحصیل در هنرستان به علت سربازی.....	۱۳
۴-۲. هزینه‌های بالای راه‌اندازی هنرستان‌های جوار در صنایع.....	۱۴
۴-۳. تغییر الگوی تأمین نیروی انسانی صنایع و عدم نیاز به حجم زیادی از نیرو.....	۱۴
۴-۴. عدم امکان هزینه‌کرد سرمایه‌کار خانجات و صنایع در هنرستان‌داری.....	۱۴
۴-۵. عدم تناسب برنامه درسی رشته‌های تحصیلی با نیاز کار خانجات و صنایع.....	۱۴
۴-۶. عدم آشنایی صاحبان کار خانجات و صنایع با هنرستان‌جوار.....	۱۵
۴-۷. به‌روز نبودن قوانین ایجاد هنرستان‌های جوار و ضعف قانونی در عین تعدد قوانین.....	۱۵
۴-۸. ابهام در نوع رابطه هنرجویان با صنعت و مشکلات بیمه و دستمزد.....	۱۵
۴-۹. نبود نهاد واسط کارآمد بین بازار کار و نظام آموزش.....	۱۶
۴-۱۰. معضلات اجتماعی حضور دانش‌آموز در محیط کار بزرگ‌سالان.....	۱۶
۵. جمع‌بندی و پیشنهاد.....	۱۶
منابع و مأخذ.....	۱۹

فهرست جدول

جدول ۱. پیشینه تقنینی و سیاستی هنرستان‌های جوار کارخانه.....	۱۰

آسیب‌شناسی هنرستان‌های جوار صنعت و کارخانه و ارائه راهکارهای اصلاحی

(در راستای اجرایی‌سازی بند «ث» ماده (۸۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت)

Doi: [10.22034/report.mrc.2025.1404.33.7.20991](https://doi.org/10.22034/report.mrc.2025.1404.33.7.20991)

چکیده

آموزش پیوند خورده با محیط کار، برای تربیت نیروی انسانی که در کی واقع بینانه‌ای از محیط تولید داشته باشد از دیرباز مورد توجه نظام آموزشی بوده است. یکی از الگوهایی که برای تأمین چنین نیازی مورد توجه قرار گرفته، ایجاد هنرستان‌های جوار کارخانه است. هنرستان جوار، واحدی آموزشی است که در چارچوب موافقت‌نامه میان وزارت آموزش و پرورش و واحدی تولیدی یا خدماتی تأسیس می‌شود و هنرجویان آن، مهارت را در ارتباط با واقعیات این واحد تولیدی/خدماتی، فرامی‌گیرند. تأمین فضای آموزشی، تجهیزات، کارکنان اداری و هنرآموزان دروس تخصصی به‌عهدده واحد تولیدی است و برنامه درسی، مدیر و معلمان دروس پایه و عمومی را وزارت آموزش و پرورش تأمین می‌کند تا در نهایت آن واحد تولیدی/خدماتی بتواند نیروی کار خود را از میان فارغ‌التحصیلان تأمین نماید. تحقق اهداف هنرستان‌های جوار کارخانه با موانعی مانند عدم ماندگاری هنرجویان در کارخانه پس از اتمام تحصیل به دلایلی از جمله سربازی هنرجویان، فقدان انگیزه صاحبان صنایع و کارخانجان به دلیل هزینه‌های بالای آموزش، عدم شراکت صنایع در مدیریت و برنامه‌ریزی درسی، عدم کفایت قوانین حاکم بر هنرجویان (از جمله بیمه و دستمزد) و وضعیت مبهم اشتغال به کار ایشان، ابهامات قانونی در تأسیس و اداره هنرستان توسط کارخانجات و صنایع (اعم از دولتی و غیردولتی) و عدم تناسب برنامه درسی رشته‌های تحصیلی با نیاز کارخانجات و صنایع و بعضاً طولانی بودن زمان تحصیل، مواجه می‌باشند. با توجه به بررسی‌های انجام شده، راهکارهایی مانند اصلاح برخی از مواد قانون کار، قانون مدیریت خدمات کشوری، قانون تأمین اجتماعی و دستورالعمل ساماندهی امور مشمولین امر به مامور به دستگاه‌های اجرایی غیرنظامی و بازنگری برنامه درسی رشته‌های تحصیلی پیشنهاد شده است.

شرح / بیان مسئله

هنرستان‌های جوار در قالب واحدهای آموزشی فنی و مهارتی مستقر در یک کارخانه یا واحد تولیدی اجرا فعالیت می‌نماید. این هنرستان‌ها، یک واحد آموزشی هستند که در چارچوب موافقت‌نامه میان وزارت آموزش و پرورش و واحد تولیدی تأسیس شده و هنرجویان در آن نوع خاصی از صنعت را در ارتباط با آن واحد تولیدی فرا می‌گیرند. فضای آموزشی، امکانات فیزیکی و کادر اداری و خدماتی و معلمان دروس تخصصی کارگاهی و آزمایشگاهی به‌عده واحد تولیدی است و برنامه درسی و مدیر و معلمان دروس پایه و عمومی را وزارت آموزش و پرورش تأمین می‌کند. به هنرجویان مدرک تحصیلی دیپلم هنرستانی اعطا شده و پس از فارغ‌التحصیلی می‌توانند در واحد تولیدی مشغول به کار شوند. با توجه به مزیت‌های این هنرستان‌ها قانونگذار در برنامه هفتم پیشرفت بر گسترش آنان حکم کرد؛^۱ اما بررسی‌ها نشان می‌دهد که به دلایلی که بخشی از آنها مسائل سیاستی می‌باشد، تحقق اهداف این هنرستان‌ها با چالش‌هایی مواجه است.

نقطه نظرات / یافته‌های کلیدی

در این گزارش، ضمن بررسی پیشینه و وضعیت موجود هنرستان‌های جوار کارخانه‌ای، به بررسی چالش‌های پیش‌روی این دسته از هنرستان‌ها پرداخته شده است. این چالش‌ها به‌صورت خلاصه به شرح زیر است:

- ۱ دور شدن هنرجویان پسر از محیط کار پس از اتمام تحصیل به دلایلی از جمله دوره خدمت وظیفه عمومی (سربازی)؛
- ۲ انگیزه پایین راه‌اندازی هنرستان جوار در صنایع به علت هزینه‌های بالای مرتبط با آن و عدم تخصص صنایع در مدیریت هنرستان در کنار همه مشکلات مدیریت واحد تولیدی؛
- ۳ عدم امکان هزینه‌کرد سرمایه کارخانجات و صنایع دولتی در سرفصل هنرستان‌داری؛
- ۴ عدم تناسب برنامه درسی رشته‌های تحصیلی با نیاز کارخانجات و صنایع و بعضاً طولانی بودن دوره تحصیل؛
- ۵ عدم آشنایی صاحبان کارخانجات و صنایع با هنرستان جوار؛
- ۶ به‌روز نبودن قوانین تأسیس و اداره هنرستان‌های جوار و عدم تناسب این قوانین با تغییرات صورت گرفته در نظام آموزشی در سال‌های اخیر و نیز با نیازهای صنایع؛
- ۷ ابهام در نوع رابطه هنرجویان با صنعت و مشکلات بیمه و دستمزد؛
- ۸ نبود نهاد واسط کارآمد بین بازار کار و نظام آموزش؛

پیشنهاد راهکارهای تقنینی، نظارتی یا سیاستی

همچنین راهکارهایی برای رفع موانع تحقق اهداف هنرستان‌های جوار کارخانه به تفصیل، ارائه شده است. این راهکارها به‌صورت خلاصه به شرح زیر است:

- ۱ برای رفع فاصله ایجاد شده میان اتمام تحصیل و آغاز به کار هنرجویان پسر به دلیل خدمت وظیفه عمومی (سربازی) پیشنهاد می‌شود با توجه به اصل صدوچهل و هفتم (۱۴۷) قانون اساسی و فصل هشتم قانون خدمت وظیفه عمومی که استفاده دستگاه‌های غیرنظامی از

۱. بند «ث» ماده (۸۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت: رشته‌های آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی و کارودانش در دوره متوسطه دوم مبتنی بر آمایش و آینده‌پژوهی و توسعه زیرساخت‌های کمی و کیفی هنرستان‌ها را بر اساس بسته‌های حمایتی مصوب دولت با مشارکت سازمان‌ها، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، شهرک‌های صنعتی، صاحبان صنایع و مشاغل اتحادیه‌های حرفه‌ای اصناف و بنگاه‌های اقتصادی برای راه‌اندازی هنرستان‌های جوار کارخانه، شهرک‌های صنعتی و پارک‌های علم و فناوری و هنرستان‌های وابسته به دستگاه‌ها با طراحی نموده و توسعه دهد. آیین‌نامه اجرایی این بند با پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش حداکثر ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

خدمات کارکنان وظیفه عمومی در «امور تولیدی» را مشروط به اینکه به آمادگی رزمی نیروهای مسلح آسیبی وارد نیاید، مجاز می‌داند، در دستورالعمل امور مشمولین امریه مأمور به دستگاه‌های اجرایی غیرنظامی کشور مصوب ۱۳۰۸/۱۳/۱۴۰۰ ستاد کل نیروهای مسلح دایره مشمولان از «فارغ التحصیلان دانشگاهی» فراتر رفته و «فارغ التحصیلان هنرستان‌های جوار» را نیز دربرگیرد. در خصوص کارخانه‌های غیردولتی نیز می‌توان با الگوگیری از مدل امریه سربازان در شرکت‌های دانش‌بنیان، با تعریف سهمیه‌هایی در نیروهای وظیفه قرارگاه مهارت‌آموزی سربازان ستاد کل نیروهای مسلح یا سهمیه ویژه نیروی امریه وزارت آموزش و پرورش، فارغ التحصیلان هنرستان‌های جوار را پس از پذیرش به‌عنوان نیروی وظیفه/امریه در این دستگاه‌ها، به به‌واحدهای صنعتی دارای هنرستان‌های جوار کارخانه مأمور کرد.

۲) برای افزایش انگیزه صنایع در راه‌اندازی هنرستان‌ها پیشنهاد می‌شود مشوق‌هایی برای صنایع در نظر گرفته شده و نظارت جدی بر اجرای آیین‌نامه همکاری وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و مراکز تولیدی و آموزشی در اجرای نظام جدید آموزش متوسطه مصوب سال ۱۳۷۱ و آیین‌نامه تقویت و توسعه مهارت‌آموزی دانش‌آموزان مصوب سال ۱۴۰۳ هیئت‌وزیران صورت گیرد؛

۳) الحاق یک بند با عنوان «بند ج» به ماده (۱۱۲) قانون کار برای تحت پوشش قانون کار قرار گرفتن هنرجویان هنرستان‌های جوار که متن پیشنهادی آن بدین شرح است: «بند ج»: به‌کارگیری افراد با سن ۱۵ تا ۱۸ سال که در هنرستان جوار صنعت و کارخانجات مشغول به تحصیل می‌باشند، به‌عنوان کارآموز بلامانع است.»

۴) الحاق یک تبصره ذیل ماده (۲۳) قانون مدیریت خدمات کشوری برای اعطای مجوز هنرستان‌داری به شرکت‌های دولتی. که متن پیشنهادی آن عبارت است از: «تبصره ۳»- صنایع و کارخانجات دولتی برای تأمین نیاز نیروی انسانی متخصص خود مجاز به تأسیس و اداره هنرستان جوار کارخانه با اخذ مجوز از وزارت آموزش و پرورش و هزینه‌کرد در آن می‌باشند.»

۵) الحاق یک بند به ماده (۱۰۸) قانون کار برای شمول هنرستان‌های جوار ذیل مراکز کارآموزی به شرح ذیل: «ه- هنرستان‌های جوار صنایع و کارخانجات که براساس اساسنامه هنرستان‌های جوار به‌صورت واحدهای آموزشی مشترک بین وزارت آموزش و پرورش و صنایع و کارخانجات و نهادهای تأسیس و اداره می‌شود.»

۶) الحاق تبصره ذیل بند «۵» ماده (۸) قانون اساسنامه سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور برای مجاز بودن پرداخت یک در هزار مزد کارگران به‌منظور هزینه هنرستان جوار: «تبصره - در صورتی که صاحبان صنایع و بنگاه‌های اقتصادی به تأسیس هنرستان جوار مبادرت ورزند، به میزان صورت‌های مالی هزینه شده در هنرستان جوار، از پرداخت موضوع این بند معاف می‌شوند.»

۷) اصلاح تبصره ماده (۸) قانون اساسنامه سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور با هدف هزینه‌کرد نیم در هزار اعتبارات طرح‌های تملک‌دارای سرمایه‌ای در هنرستان جوار که متن پیشنهادی الحاق به انتهای تبصره بدین شرح است: «اگر دستگاه دارای هنرستان جوار باشد، آموزش‌های مذکور از طریق هنرستان ارائه و اعتبار مذکور در آن واحد آموزشی هزینه خواهد شد.»

۸) به‌منظور ترغیب صنایع و کارخانجات، در بودجه‌های سنواتی معادل هزینه تخصیص‌یافته به راه‌اندازی و اداره هنرستان‌های جوار به‌عنوان اعتبار مالیاتی با قابلیت انتقال به سنوات آتی به شرکت‌ها و مؤسسات متقاضی اعطا و معادل آن از مالیات قطعی شده سال انجام هزینه مذکور یا سال‌های بعد کسر شود.

۹) برای رفع مشکل هزینه‌کرد کارخانجات و صنایع دولتی در هنرستان‌داری از محل سرمایه خود، پیشنهاد می‌شود در قوانین بودجه سنواتی، مجوز هنرستان‌داری، به‌معنای مدیریت هنرستان‌های جوار و هزینه‌کرد در این موضوع از محل سرمایه خود، به کارخانجات و صنایع داده شود و از ظرفیت‌های مشخص شده در ماده (۵) آیین‌نامه تقویت و توسعه مهارت‌آموزی دانش‌آموزان مصوب (۱۴۰۳/۰۳/۲۹) هیئت‌وزیران استفاده گردد.

۱۰) جهت رفع نیازهای کارخانجات و صنایع در برنامه درسی رشته‌های تحصیلی، پیشنهاد می‌شود وزارت آموزش و پرورش نسبت به اصلاح برنامه درسی رشته‌های تحصیلی با مشارکت صاحبان کارخانجات و صنایع به‌صورت مستمر و دائمی اقدام کند.

۱. مقدمه

کاربردی شدن آموزش و خارج شدن آن از فضایی کاملاً نظری و تلفیق آموزه‌های برنامه درسی با محیط واقعی تولید و در نهایت تربیت نیروی ماهر یا نیمه‌ماهری که در کی واقعی از محیط تولید دارد، از دیرباز مورد توجه دولت‌ها و ساختار آموزشی بوده است. این تلاش‌ها از ابتدای آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارتی به شکل امروزی آغاز شده و در قالب طرح‌ها و عناوین مختلفی ادامه یافته است. از جمله این طرح‌ها می‌توان به طرح «هنرستان‌های جوار» اشاره کرد. این طرح که در دوره‌های مختلف با عناوین متفاوت اجرا شده، دارای مفهومی گسترده و تعاریفی متفاوت، هم در ادبیات تولید شده داخلی و هم ادبیات بین‌المللی علوم تربیتی است. اگر بخواهیم تعریفی به نسبت گویا از این مفهوم گسترده داشته باشیم، آموزش جوار کارگاه، آموزشی است عمل‌گرا که با تلفیق آموزش و کار در یک فضای واقعی، با درگیر کردن یادگیرندگان در فرایند یاددهی-یادگیری این فرایند را به مسائل واقعی و به‌هنگام صنعت نزدیک می‌سازد [۱]. این نوع آموزش در اصطلاح بین‌المللی «آموزش کارخانه‌ای»^۱ نامیده می‌شود. با وجود تعریف بیان شده، در اسناد مرتبط با این طرح نیز تعاریفی ارائه شده است. در تعریف ارائه شده در «آیین‌نامه و دستورالعمل اجرایی واحدهای مشترک آموزش فنی و حرفه‌ای جوار کارخانه‌ای»^۲ هنرستان جوار یک واحد آموزشی هنرستانی است که در چارچوب موافقت‌نامه میان وزارت آموزش و پرورش و واحدی تولیدی تأسیس شده و هنرجویان در آن نوعی خاص از صنعت را در ارتباط با واحد تولیدی فرامی‌گیرند. در تعریف دیگری که با عنوان واحدهای آموزشی فنی و حرفه‌ای مشترک از آن نام می‌برند، بیان می‌کنند که واحدهای آموزشی فنی و حرفه‌ای مشترک عبارت از: واحدهای آموزشی است که از یک یا چند رشته از رشته‌های فنی، خدمات یا کشاورزی تشکیل و توسط وزارت آموزش و پرورش با همکاری هر یک از وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و غیردولتی و نهادهای انقلابی تأسیس گردیده و برابر مقررات مربوطه اداره می‌شوند. الگوی تأسیس این گونه هنرستان‌ها به گونه‌ای است که تأمین فضای آموزشی، امکانات فیزیکی، کادر اداری و خدماتی و نیز هنرآموزان دروس تخصصی کارگاهی و آزمایشگاهی برعهده واحد تولیدی است و وزارت آموزش و پرورش نیز برنامه درسی و مدیر و معلمان دروس پایه و عمومی را تأمین می‌کند. در آیین‌نامه مورد اشاره در کنار عنوان «هنرستان‌های جوار کارخانه» از عنوان «واحد آموزشی مشترک فنی و حرفه‌ای» نیز برای اشاره به این نوع از هنرستان‌ها استفاده شده است. لازم به توجه است که در ادبیات مربوط به هنرستان‌های جوار مفاهیم مرتبط، ولی متفاوتی نظیر «مرکز کارآموزی جوار کارگاه و بین کارگاهی» نیز وجود دارد که باید در استفاده از آنها دقت لازم صورت گیرد. آیین‌نامه ایجاد مرکز کارآموزی جوار کارگاه و بین کارگاهی در بندهای «الف» و «ب» ماده (۲) این مراکز را این گونه تفکیک کرده است:

الف - مرکز جوار کارگاه مرکزی است که از لحاظ تجهیزات آموزشی مستقل از جریان تولید بوده و یک واحد به‌تنهایی یا چند واحد به اشتراک می‌توانند آن را تأسیس و اداره نمایند.

ب - مرکز بین کارگاهی مرکزی است که در آن امر آموزش با استفاده از امکانات خط تولید انجام می‌شود.

تفاوت عمده این دو نوع مرکز آن است که در آموزش بین کارگاهی رابطه کارگر و کارفرمایی بین واحد تولیدی و هنرجو ایجاد می‌شود. این رابطه در مفاد مواد (۱۱۲ تا ۱۱۸) قانون کار (کارآموز و قرارداد کارآموزی) تعریف و تعیین تکلیف شده است که کارآموز مشمول قانون کار شده و حقوق و مزایا دریافت می‌کند، اما در آموزش جوار کارگاهی این رابطه ایجاد نمی‌شود.

این گزارش با هدف بررسی وضعیت موجود هنرستان‌های جوار، فهم چالش‌ها و مشکلات آن و ارائه راهکارهای اصلاحی تهیه شده است.

1. Factory Learning

۲. مواد (۱ و ۲) «آیین‌نامه و دستورالعمل اجرایی واحدهای مشترک آموزش فنی و حرفه‌ای جوار کارخانه‌ای» و اصلاحیه‌های بعدی آن. مصوب مهرماه ۱۳۶۸ و اسفندماه ۱۳۶۹.

۲. پیشینه قانونی

در جدول ذیل به پیشینه قانونی و سیاستی هنرستان‌های جوار کارخانه از سال ۱۳۴۹ تا ۱۴۰۳ اشاره شده است. در بخش بعدی به شرح این پیشینه و فراز و فرودهای آن پرداخته شده است.

جدول ۱. پیشینه تقنینی و سیاستی هنرستان‌های جوار کارخانه

شرح مختصر	مواد/بند	قانون
تعریف مفهیم کار آموز، قرارداد کار آموزی و مرکز کار آموزی	مواد (۱، ۲ و ۴)	قانون کار آموزی مصوب مجلس شورای ملی (۱۳۴۹/۲/۲۸)
تعریف، نحوه تأسیس و اداره هنرستان‌های جوار	-	اساسنامه واحدهای آموزشی مشترک مصوب شورای عالی آموزش و پرورش (۱۳۶۷/۱۰/۸)
راه‌اندازی شاخه مهارتی در نظام آموزش عمومی	ماده (۳)	قانون تغییر نظام آموزش و پرورش در دوره متوسطه مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۶۸/۱۰/۱۸)
آیین‌نامه و جزئیات اجرایی راه‌اندازی و نحوه اداره هنرستان‌های جوار با مشارکت صنایع	-	آیین‌نامه و دستورالعمل اجرایی واحدهای مشترک آموزش فنی و حرفه‌ای جوار کارخانه‌ای مصوب (۱۳۶۸/۸/۲۷)
تطبيق مراکز آموزشی با الگوی نظام جدید آموزشی، تخصیص اعتبار ویژه برای راه‌اندازی هنرستان‌های جوار کارخانجات و صنایع، تکالیف شهرک‌های صنعتی در توسعه هنرستان‌های جوار، تکالیف نظام بانکی برای اعطای تسهیلات به افراد متقاضی راه‌اندازی مراکز آموزش مهارتی، تکالیف وزارت آموزش و پرورش در تأمین نیروی انسانی تخصصی مورد نیاز مراکز آموزش مهارتی	مواد (۱۸، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴ و ۲۶)	آیین‌نامه همکاری وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و مراکز تولیدی و آموزشی در اجرای نظام جدید آموزش متوسطه مصوب هیئت وزیران (۱۳۷۱/۸/۶)
نسخه اصلاحی از اساسنامه راه‌اندازی و نحوه اداره هنرستان‌های جوار با مشارکت صنایع با در نظر گرفتن تغییرات ساختار نظام آموزشی	-	اساسنامه نحوه تأسیس و اداره واحدهای آموزشی مشترک در نظام جدید آموزش متوسطه مصوب شصت و دومین جلسه هیئت اجرایی نظام جدید متوسطه (۱۳۷۱/۱۰/۲۸)
تعاریف و قوانین مرتبط با کارگران نوجوان شاغل در صنایع	-	فصل سوم قانون کار
تعاریف و قوانین مرتبط با کار آموز، قرارداد کار آموزی و مراکز کار آموزی	مواد (۱۱۲ الی ۱۱۸)	فصل پنجم قانون کار با موضوع آموزش و اشتغال
تعاریف و قوانین مرتبط با ایجاد و اداره مراکز کار آموزی جوار کارگاه و بین‌کارگاهی	ماده (۲)	آیین‌نامه ایجاد مرکز کارآموزی جوار کارگاه و بین‌کارگاهی (۱۳۷۱/۱۰/۲۷)
برنامه‌ریزی جهت ایجاد تسهیلات و به‌کارگیری ابزارهای مناسب جهت توسعه مدارس جوار کارخانه و ترغیب مردم به مشارکت بیشتر در این زمینه توسط شورای شهرستان	بند «۱۰» ماده (۸)	قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در استان‌ها، شهرستان‌ها و مناطق کشور (۱۳۷۲/۱۰/۲۶)
تعریف، نحوه تأسیس و اداره هنرستان‌های وابسته به دستگاه‌های اجرایی	-	اساسنامه دبیرستان‌های وابسته به سایر وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مراکز غیر وابسته به آموزش و پرورش (۱۳۷۶/۱۰/۲۱)
نسخه اصلاحی اساسنامه دبیرستان‌های وابسته به سایر وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مراکز غیر وابسته به آموزش و پرورش	-	اساسنامه مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی وابسته به دستگاه‌های دولتی و سایر نهادهای عمومی (۱۳۸۸/۰۶/۰۳)

شرح مختصر	مواد/بند	قانون
پرداخت تسهیلات به شرکت‌ها و صنایعی مؤسس هنرستان جوار؛ تکلیف ایجاد هنرستان‌های جامع جوار در شهرک‌های صنعتی؛ پرداخت حق بیمه هنرجویان هنرستان‌های جوار	ماده (۵) و تبصره‌های ذیل آن	آیین‌نامه تقویت و توسعه مهارت‌آموزی دانش‌آموزان مصوب (۱۴۰۳/۰۳/۲۹)
راه‌اندازی هنرستان‌های جوار کارخانه، شهرک‌های صنعتی و پارک‌های علم و فناوری بر اساس بسته‌های حمایتی مصوب دولت با مشارکت نهادهای عمومی غیردولتی و دولتی	بند «ث» ماده (۸۹)	قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۳/۰۴/۰۴)

مأخذ: یافته‌های پژوهش از بررسی قوانین.

۳. تاریخچه و بررسی وضعیت موجود

پیشینه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در ایران به تأسیس دارالفنون در ۱۲۶۸ و به‌طور مشخص تأسیس هنرستان صنعتی تهران در ۱۲۸۶ برمی‌گردد. با وجود این، این آموزش‌ها تا سال ۱۳۴۵ تابع ساختاری نظام‌مند قرار نگرفتند. از آنجا که کاربردی شدن آموزش و خارج شدن آموزش‌های فنی و مهارتی از فضایی کاملاً نظری و آزمایشگاهی و تلفیق آموزه‌های برنامه درسی با محیط واقعی تولید و در نهایت تربیت نیروی ماهر یا نیمه‌ماهری که در کی واقعی از محیط تولید دارد، از دیرباز مورد توجه دولت‌ها و ساختار آموزشی بوده است و از طرفی شاهد توسعه صنایع در ایران و لزوم تأمین نیروی ماهر مورد نیاز این صنایع در دهه ابتدایی قرن بوده‌ایم، به آرامی ساختار آموزشی مستقر در کنار محیط کار در اطراف صنایع نفتی و نیروهای نظامی شکل گرفت. با وجود همه فعالیت‌های انجام شده، آنچه را که به‌طور مشخص می‌توان «هنرستان جوار»، به‌عنوان موضوع این گزارش نامید در سال ۱۳۱۲ با عنوان آموزشگاه حرفه‌ای یا مدرسه کارآموزان^۱ در جوار پالایشگاه نفت آبادان شروع به فعالیت کرد. این مرکز، به‌عنوان مرکزی پشتیبان در تأمین کارگر فنی پالایشگاه عمل می‌کرد. برنامه درسی طی یک دوره سه‌ساله و سپس دوساله شامل آموزش دروس دبیرستانی و دروس فنی به زبان انگلیسی در کارگاه‌های شرکت نفت می‌شد. با استقبالی که از این الگوی آموزش صورت گرفت، در دهه چهل هنرستان‌های جوار ذیل کارخانه‌های دولتی ماشین‌سازی و تراکتورسازی تبریز و اراک برای تربیت نیروی انسانی مورد نیاز آن صنایع و رفع نیازهای فنی ایجاد شدند [۲].

در کنار مفهوم هنرستان‌های جوار مفاهیم مرتبط ولی متفاوتی مانند کارگاه‌های جوار یا آموزش بین‌کارگاهی و مراکز کارآموزی نیز به مرور در ساختار آموزش رسمی و غیررسمی فنی و حرفه‌ای شکل گرفت. در حوزه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای در سال ۱۳۴۹ با هدف آموزش مهارت به افراد بدون تحصیلات حرفه‌ای، افزایش مهارت کارگران شاغل و نیز آموزش مهارت جدید به کارگران مجبور به تغییر رشته، قانون کارآموزی به تصویب رسید. براساس این قانون، صندوق کارآموزی راه‌اندازی شد و صنایع ملزم به پرداخت معادل دو درصد مزد کارگران خود به این صندوق شدند. در این راستا برخی کارفرمایان و صاحبان صنایع جهت استفاده از مزایای این قانون و برخی بخشودگی‌ها اقدام به تشکیل کارگاه‌های آموزشی و یا آماده‌سازی کارگاه‌ها برای کارآموزی کردند. این امر، موجب رونق کارگاه‌های جوار یا آموزش بین‌کارگاهی شد. پس از انقلاب اسلامی بین سال‌های ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۷، هشت باب هنرستان جوار کارخانه با همکاری کارخانجات مختلف تأسیس شد که از جمله می‌توان به هنرستان پارس الکتریک، هنرستان چاپ با همکاری شرکت چاپ افسست و هنرستان بافت بلوچ با همکاری سازمان صنایع ملی ایران اشاره کرد. البته در دهه شصت با هدف مهارت‌آموزی دانش‌آموزان دبیرستانی، طرح کاد اجرا شد که مبتنی بر کارورزی یک روز در هفته در یکی از مراکز صنعتی بود که این طرح در اواخر دهه شصت به دلیل مشکلات ایجاد شده کنار گذاشته شد. به دنبال استقبال از هنرستان‌های ایجاد شده در جوار کارخانجات هم از سمت دانش‌آموزان و هم از سمت صنایع، شورای عالی آموزش و پرورش در ۱۳۶۷/۱۰/۸

اقدام به تصویب اساسنامه هنرستان‌های جوار جهت استفاده از مزایای آموزش در محیط واقعی کار در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کرد. در اجرای ماده (۱۴) این اساسنامه در ۱۳۶۸/۸/۲۷ دستورالعمل اجرایی واحدهای آموزش فنی و حرفه‌ای جوار کارخانه‌ای نیز به تصویب وزارت آموزش و پرورش رسید و جهت اقدام به ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها ابلاغ شد و به مرور شاهد افزایش تعداد این هنرستان‌ها هستیم. در سال ۱۳۷۱، هیئت‌وزیران در راستای استقرار نظام جدید آموزش متوسطه، «آیین‌نامه همکاری وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مراکز تولیدی و آموزشی در اجرای نظام جدید آموزش متوسطه» را مصوب کرد. در این مصوبه، بهره‌گیری از ظرفیت هنرستان‌ها و مراکز آموزشی جوار کارخانه‌ها و کارگاه‌ها در تربیت نیروی ماهر و نیمه‌ماهر در چارچوب نظام آموزشی جدید نیز مدنظر قرار گرفت و تکالیف قانونی برای دستگاه‌های اجرایی در راستای ایجاد و توسعه این مراکز و سیاست‌های تشویقی برای کارخانجات و صاحبان صنایع که در این امر همکاری کنند در نظر گرفته شد.

در همین راستا و در اجرای تکالیف مشخص شده در این مصوبه، نسخه‌ای جدید از اساسنامه تأسیس و اداره واحدهای آموزشی مشترک در دی ۱۳۷۱ به تصویب هیئت اجرایی نظام جدید آموزش متوسطه رسید و جایگزین اساسنامه قبلی شد. در این اساسنامه، نحوه تأسیس واحدهای آموزشی مشترک به‌موجب قراردادهای مشخص میان آموزش و پرورش و واحدهای صنعتی و تولیدی معین و حدود اختیارات آنها مشخص شد. با تصویب و ابلاغ اساسنامه و آیین‌نامه اجرایی واحدهای آموزشی مشترک فنی و حرفه‌ای و آیین‌نامه همکاری وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و مراکز تولیدی و آموزشی در اجرای نظام جدید آموزش متوسطه، تأسیس و توسعه هنرستان‌های جوار کارخانه و صنعت گسترش یافت، به‌نحوی که تعداد این هنرستان‌ها از ۲۴ واحد در سال ۱۳۶۸ به ۱۵۰ واحد آموزشی در سال ۱۳۸۰ رسید [۱].

با وجود این به دلایلی نظیر اجرای طرح آموزش همراه با تولید که با ایده تلفیق کار و آموزش در شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش که ایده‌ای مشابه هنرستان‌های جوار داشت و در آن هنرجویان ضمن آموزش و یادگیری دروس مهارتی، متناسب با رشته تحصیلی خود اقدام به تولید محصول یا خدمات در هنرستان یا در ایام کارورزی در مراکز تولیدی می‌کردند، در کنار افزایش سهم برون‌سپاری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای رسمی، مشکلات رفع نشده هنرستان‌های جوار در طول سال‌های اجرای این طرح، تغییر الگوی تأمین نیروی انسانی مورد نیاز کارخانجات و صنایع و کاهش نیاز آنها، هزینه‌های سنگین ایجاد کارگاه و محیط مناسب کارآموزی و نیز پیچیدگی‌ها و مشکلات حقوقی حل نشده به مرور، منجر به کاهش جذابیت طرح هنرستان‌های جوار برای صنایع و نیز دانش‌آموزان شد. در این شرایط، توسعه هنرستان‌های جوار کارخانه‌ای روند نزولی پیدا کرد و تعداد آنها کاهش یافت، به‌طوری که در نیمه دوم دهه ۱۳۹۰ شاهد تعداد معدودی هنرستان جوار کارخانه‌ای در آموزش و پرورش بوده‌ایم.

از سوی دیگر به‌منظور وحدت‌بخشی به انواع مختلف اساسنامه دبیرستان‌های وابسته به سایر دستگاه‌ها، شورای عالی آموزش و پرورش در تاریخ ۱۳۷۶/۱۰/۲۱ اساسنامه دبیرستان‌های وابسته به سایر وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مراکز غیروابسته به آموزش و پرورش را با اهداف تربیت نیروهای متعهد و کارآمد برای تأمین نیروی انسانی مورد نیاز، ارتقای سطح فرهنگ عمومی با تأکید بر فرهنگ اسلامی و آماده کردن زمینه‌های علمی و تربیتی لازم در دانش‌آموزان جهت ادامه تحصیل در مراکز آموزش عالی به تصویب رساند و مطابق ماده (۳۰) اساسنامه مذکور، با تصویب این اساسنامه، کلیه اساسنامه‌های قبلی به‌استثنای اساسنامه دبیرستان‌های کاردانش بهیاری لغو شد. سپس در تاریخ ۱۳۸۸/۰۸/۲۳ نسخه جدید اساسنامه مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی وابسته به دستگاه‌های دولتی و سایر نهادهای عمومی را با هدف ارتقای سطح کیفی و رقابت‌پذیری فعالیت‌های آموزشی و تربیتی مدارس، مشارکت و استفاده از ظرفیت دستگاه‌های دولتی و نهادهای عمومی در توسعه آموزش و پرورش، تسهیل در ارائه خدمات آموزشی و پرورشی با اولویت برای فرزندان کارکنان دستگاه‌های مذکور و توسعه فعالیت‌های پژوهش، خلاقیت، نوآوری، فناوری، کارآفرینی و پرورشی مصوب کرد. مطابق ماده (۲) اساسنامه مذکور، مؤسس شامل وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، دستگاه‌ها و شرکت‌های دولتی، نهادهای عمومی، تعاونی و مؤسسات عام‌المنفعه که مجوز تأسیس مدرسه وابسته را (به‌استثنای رشته علوم و معارف اسلامی) از سازمان آموزش و پرورش استان دریافت می‌کنند، است، اما طبق تبصره «۲» همان ماده، در صورتی که دستگاه مؤسس

بر اساس اجرای اصل (۴۴) قانون اساسی یا سایر موارد به بخش خصوصی تغییر ماهیت یابد، مدارس مذکور با تأیید وزارت آموزش و پرورش و با رعایت قانون مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی به فعالیت خود ادامه خواهند داد که این امر اثر قابل ملاحظه‌ای بر کاهش تعداد هنرستان‌های جوار داشته است؛ چراکه با غیردولتی شدن هنرستان‌های جوار کارخانجاتی که زمانی دولتی بوده و به دلیل اجرای اصل (۴۴) قانون اساسی، به غیردولتی تغییر ماهیت داده‌اند، دیگر از مزایای هنرستان وابسته از جمله تأمین مدیر و معلمان دروس عمومی و پایه توسط وزارت آموزش و پرورش، نمی‌توانند بهره‌برند.

امروزه خوشبختانه بعد از دوره‌های رکود در اجرای طرح هنرستان‌های جوار کارخانه، به دلایلی نظیر کاهش سطح کیفی آموزش‌ها در شاخه فنی و حرفه‌ای و کار دانش به سبب عدم حضور دانش‌آموزان در محیط کار واقعی تولید، کاهش تمایل به ادامه تحصیل فارغ‌التحصیلان هنرستان‌ها در دانشگاه و تمایل به حضور در بازار کار و نیز خلأ نیروی کار ماهر با وجود تکالیف متعدد در برنامه‌های توسعه، توجه وزارت آموزش و پرورش مجدداً به سمت هنرستان‌های جوار کارخانه جلب شده است. همچنین پس از تصویب «آیین‌نامه تقویت و توسعه مهارت‌آموزی دانش‌آموزان» در ۱۴۰۳/۰۳/۲۹ توسط هیئت وزیران و ابلاغ قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران در ۱۴۰۳/۰۴/۰۴ نیز اعطای مشوق‌های تسهیلاتی از اعتبارات حساب‌های ملی و استانی پیشرفت و عدالت برای حمایت از تولید و اشتغال پایدار به شرکت‌ها و صنایعی که به ایجاد هنرستان جوار اقدام می‌کنند و همچنین الزام شهرک‌های صنعتی به راه‌اندازی هنرستان‌های جامع جوار در دستور کار قرار گرفته است.

۴. چالش‌ها و راهکارهای اصلاحی

در ادامه بر مبنای بررسی‌های صورت گرفته و مصاحبه‌های انجام شده با صاحب‌نظران در وزارت آموزش و پرورش، مدیران، هنرآموزان و هنرجویان هنرستان‌ها و نیز صاحبان صنایع به مجموعه‌ای از چالش‌های مرتبط به هنرستان‌های جوار و راهکارهای پیشنهادی پرداخته شده است:

۴-۱. فاصله گرفتن از محیط کار پس از اتمام تحصیل در هنرستان به علت سربازی

یکی از مهم‌ترین چالش‌های موجود در بحث هنرستان‌های جوار، موضوع سربازی هنرجویان پسر این هنرستان‌هاست. سربازی موجب می‌شود که هنرجویان پسر پس از اتمام دوره تحصیلی، به مدت دو سال از محیط آموزش و کار دور شوند. جدای از ایجاد وقفه در تأمین نیروی مورد نیاز صنایع در عین انتظار و سرمایه‌گذاری آنها، محتوای آموزش داده شده به دلیل این دور شدن از محیط کار به فراموشی سپرده شده و نیز احتمال عدم تمایل بازگشت به کارخانه یا صنعت نیز وجود دارد.

راهکار پیشنهادی: برای رفع این چالش، پیشنهاد می‌شود با توجه به اصل صد و چهل و هفتم (۱۴۷) قانون اساسی و فصل هشتم قانون خدمت وظیفه عمومی که استفاده دستگاه‌های غیرنظامی از خدمات کارکنان وظیفه عمومی در «امور تولیدی» را مجاز می‌داند، در دستورالعمل امور مشمولین امریه مأمور به دستگاه‌های اجرایی غیرنظامی کشور مصوب ۱۳۸۱/۰۸/۱۴۰۰ ستاد کل نیروهای مسلح دایره مشمولان از «فارغ‌التحصیلان دانشگاهی» فراتر رفته و «فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های جوار» را نیز دربرگیرد. در خصوص کارخانه‌های غیردولتی نیز می‌توان با الگوبرگشت از مدل امریه سربازان در شرکت‌های دانش‌بنیان، با تعریف سهمیه‌هایی در نیروی وظیفه قرارگاه مهارت‌آموزی سربازان ستاد کل نیروهای مسلح یا سهمیه ویژه نیروی امریه در وزارت آموزش و پرورش، فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های جوار را پس از پذیرش به عنوان نیروی وظیفه/امریه در این دستگاه‌ها، به واحدهای صنعتی دارای هنرستان‌های جوار کارخانه مأمور کرد.

۲-۴. هزینه‌های بالای راه‌اندازی هنرستان‌های جوار در صنایع

ایجاد محیط آموزشی استاندارد در کنار هزینه‌های بالای زمین، ساخت و تجهیز هنرستان و نیز تأمین نیروی انسانی تخصصی مورد نیاز برای آموزش باعث کاهش انگیزه لازم جهت راه‌اندازی هنرستان جوار می‌شود.

راهکار پیشنهادی: ارائه مشوق‌هایی نظیر معافیت مالیاتی، تسهیلات با بهره پایین، اختصاص زمین از طرف شرکت شهرک‌های صنعتی و استفاده از پتانسیل‌های مشخص شده در آیین‌نامه همکاری وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و مراکز تولیدی و آموزشی در اجرای نظام جدید آموزش متوسطه مصوب سال ۱۳۷۱ و آیین‌نامه تقویت و توسعه مهارت‌آموزی دانش‌آموزان مصوب ۱۴۰۳/۰۳/۲۹ توسط هیئت وزیران و نیز ظرفیت‌های قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران می‌تواند کمک‌کننده باشد.

۳-۴. تغییر الگوی تأمین نیروی انسانی صنایع و عدم نیاز به حجم زیادی از نیرو

راه‌اندازی هنرستان‌های جوار، هزینه‌های زیادی در بحث تجهیزات و نیروی انسانی دارد، برای به‌صرفه‌بودن باید تعداد حداقلی از دانش‌آموز را پذیرش کند، اما ممکن است این میزان پذیرش با نیازهای سالیانه صنایع و کارخانجات به نیروی انسانی هماهنگ نباشد. این تفاوت نیرو و نیاز باعث می‌شود که بسیاری از صنایع کوچک و متوسط تأمین نیروی انسانی خود از این مسیر را با وجود همه مزیت‌های آن، به‌صرفه ندانند و این الگو، تنها مناسب صنایع با نیاز سالیانه بالا به نیروی انسانی ماهر باشد.

راهکارهای پیشنهادی: به جهت حل چالش مذکور پیشنهاد می‌شود:

الف) الگوی اداره مشارکتی یک هنرستان توسط تعدادی از صنایع برای تأمین نیروی چندین صنعت با حوزه فعالیت یکسان و یا مشابه طراحی شود. در این الگو، مدیریت با یک صنعت و تأمین هزینه‌های هنرستان به صورت مشارکتی به‌طور مساوی و یا به نسبت سهم سالیانه از نیروی انسانی تربیت شده خواهد بود.

ب) الگوی اداره مشارکتی یک هنرستان توسط وزارت آموزش و پرورش و تعدادی از صنایع برای تأمین نیروی صنایع با حوزه فعالیت مشابه و حتی حوزه فعالیت متفاوت. در این الگو، تعدادی از صنایع، معین یک هنرستان دولتی مجاور خود قرار می‌گیرند، به گونه‌ای که مدیریت هنرستان و تأمین معلمین دروس عمومی و پایه بر عهده وزارت آموزش و پرورش و تأمین امکانات و تجهیزات و نیز هنرآموزان تخصصی کارگاهی و آزمایشگاهی توسط صنعت تأمین شود.

۴-۴. عدم امکان هزینه‌کرد سرمایه کارخانجات و صنایع در هنرستان‌داری

یکی از مشکلات کارخانجات و صنایع، نداشتن مجوز هنرستان‌داری به معنای مدیریت و هزینه‌کرد در این موضوع است. به این معنا که در حسابرسی رسمی سالیانه، هزینه‌های مرتبط با مدیریت آموزش در سطح هنرستان مورد تأیید قرار نمی‌گیرد.

راهکار پیشنهادی: به شکل دائمی در قانون کار، مجوز هنرستان‌داری به معنای مدیریت هنرستان‌های جوار و هزینه‌کرد در این موضوع از محل سرمایه خود به کارخانجات و صنایع داده شود.

۵-۴. عدم تناسب برنامه درسی رشته‌های تحصیلی با نیاز کارخانجات و صنایع

به‌روز نبودن محتوای آموزشی مصوب در بخش فنی و حرفه‌ای و یا منطبق نبودن بر نیازهای این صنایع و نیز امکان تغییر محتوای آموزشی این هنرستان تنها به میزان ۱۰ درصد برنامه درسی مصوب آموزش و پرورش از جمله مواردی است که باعث کاهش تمایل صنایع به ایجاد و اداره این گونه مدارس شده است.

راهکار پیشنهادی: وزارت آموزش و پرورش با ایجاد سازوکاری مشخص در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی درسی با همکاری صاحبان صنایع

دارای هنرستان جوار، نسبت به بازنگری محتوای درسی تخصصی و نیز به‌روزرسانی دوره‌ای این محتواها متناسب با نیاز این صنایع و ساعات آموزشی مورد نیاز آنها براساس دوره‌های تحصیلی ۱ تا ۳ ساله، اقدام کند.

۴-۶. عدم آشنایی صاحبان کارخانجات و صنایع با هنرستان جوار

بازدیدهای میدانی و گفتگو با مدیران صنایع و کارخانجات نشان می‌دهد، بخش بزرگی از مدیران با هنرستان‌های جوار و پتانسیل‌های آشنایی کافی ندارند.

راهکار پیشنهادی: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری وزارت آموزش و پرورش و نیز اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران با تشکیل کارگروه مشترک هنرستان‌های جوار، ضمن رصد فرایند تأسیس و توسعه این هنرستان‌ها، نسبت به آگاه‌سازی صنایع از ظرفیت‌های هنرستان‌های جوار و حمایت‌های قانونی در نظر گرفته شده و تشویق به تأسیس این گونه هنرستان‌ها، اقدام و گزارش اقدامات انجام شده در حوزه تابعه خود را در بازه‌های زمانی ۶ ماهه به دبیرخانه شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی ارسال کنند.

۴-۷. به‌روز نبودن قوانین ایجاد هنرستان‌های جوار و ضعف قانونی در عین تعدد قوانین

با وجود اینکه بیش از ۳۵ سال از تصویب اولین قوانینی که به‌طور مشخص به راه‌اندازی و اداره هنرستان‌های جوار می‌گذرد، در طی این سال‌ها و به‌ویژه در چند سال استقرار نظام جدید آموزشی اساسنامه و دستورالعملی یکپارچه و گویا برای آن وجود نداشته است. با وجود تغییر نظام آموزشی و تغییری که در مدت دوره هنرستان از دو سال در نظام قبلی آموزشی به سه‌ساله شدن در نظام ۶-۳-۳ ایجاد شده است، در کنار تغییرات متعدد مرتبط با صنایع از جمله تحریم‌ها، بحران‌های اقتصادی، تغییرات بنیادین صنعت در طی سال‌های اخیر هیچ‌گونه بازنگری در این قوانین صورت نگرفته است.

راهکار پیشنهادی: قوانین مربوطه از جمله اساسنامه هنرستان‌های جوار و آیین‌نامه‌های اجرایی با در نظر گرفتن ابهامات و چالش‌های موجود پس از گذشت بیش از ۳۰ سال از تصویب نسخه اولیه و البته با توجه به تکالیف و حمایت‌های صورت گرفته در آیین‌نامه تقویت و توسعه مهارت آموزشی دانش‌آموزان و با مشارکت وزارت آموزش و پرورش، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، اتاق بازرگانی، اتاق تعاون و ... بازنگری و مصوب شود.

۴-۸. ابهام در نوع رابطه هنرجویان با صنعت و مشکلات بیمه و دستمزد

در حال حاضر رابطه هنرجویان هنرستان جوار به لحاظ نوع قراردادها با کارخانه و صنعت اداره‌کننده هنرستان به‌طور دقیق مشخص نیست. صنایع در به‌کارگیری نیروی در حال آموزش در آغاز کار در خط تولید به‌واسطه بهره‌وری پایین آن و نیز امکان ایجاد صدمه به دستگاه یا هنرجو تردید دارند، هرچند از سال دوم آموزش و آموختن مهارت‌های اولیه لازم، امکان به‌کارگیری این نیروها در خط تولید به‌واسطه قرارگیری واقعی در فرایند تولید برای صنایع دارای بهره‌وری است. با وجود این، مشخص نبودن نوع رابطه در این مرحله باعث ایجاد مشکلاتی خواهد شد.

راهکار پیشنهادی: پیشنهاد می‌شود هنرجویان پس از طی یک دوره آموزش علمی و عملی در محیط کارگاه و کسب مهارت‌های اولیه و انجام آزمون، گواهینامه مهارت دریافت کنند و بعد از این در محیط واقعی تولید مشغول شده و در کنار آن آموزش‌های بعدی را دریافت کنند. از زمان به‌کارگیری در خط تولید، رابطه کارگر-کارفرمایی مستند به بخش کارآموزی و قرارداد کارآموزی در قانون کار برقرار شده و کارفرما متعهد به انجام بیمه اجتماعی و پرداخت مزد شود. دادن این امکان به صنایع در به‌کارگیری آزمایشی در یک دوره سه‌ماهه قبل از برقراری رابطه کارگر-کارفرما نیز می‌تواند در برقراری اطمینان بخش این رابطه کمک‌کننده باشد.

۹-۴. نبود نهاد واسط کارآمد بین بازار کار و نظام آموزش

در حال حاضر نظام آموزشی بر اساس امکانات موجود، تعهدات قانونی و تقاضای اجتماعی، اقدام به آموزش می‌کند و این آموزش در نبود اطلس مشاغل و مشخص نبودن نیازهای فعلی و آتی آن، به معنای واقعی تقاضامحور نیست. این ناهماهنگی‌ها به رغم ظرفیت‌ها و وظایف مشخص شده در قانون تشکیل شورای عالی اشتغال مصوب ۱۳۷۷/۶/۱ باعث می‌شود آموزش مبتنی بر نیاز کشور با کندی مواجه شده و در مشاغل اشباع شده ادامه آموزش داشته باشیم و در مشاغل مورد نیاز شاهد عدم آموزش نیروی انسانی به میزان کافی هستیم.

راهکار پیشنهادی: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با استفاده از ظرفیت‌های مشخص شده در شورای عالی اشتغال و نیز شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی با همکاری وزارت آموزش و پرورش، وزارت صنعت، معدن و تجارت و نهادهای مرتبط نظیر اتاق بازرگانی، اتاق تعاون، اتاق اصناف و... اقدام به تهیه اطلس نیازهای شغلی کشور کرده که در آن نیازهای کشور به انواع مشاغل در سطوح ماهر و نیمه‌ماهر و نیز اولویت‌بندی ضرورت و اهمیت و بازه زمانی فعلی تا آینده مشخص شده تا آموزش‌های رسمی و غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی بر اساس این تقاضاهای مشخص شده در این سازوکار، اقدام به آموزش رشته‌های مورد نظر کند.

۱۰-۴. معضلات اجتماعی حضور دانش‌آموز در محیط کار بزرگسالان

حضور دانش‌آموزان نوجوان در محیطی که اغلب بزرگسال هستند در نبود ساختاری تربیتی مناسب برای این‌گونه مدارس و توجه صرف به حوزه آموزش و رها شدن مسائل تربیتی می‌تواند آسیب‌های جبران‌ناپذیری به دانش‌آموزانی که آمادگی لازم برای حضور در این فضا را نداشته و مهارت‌های لازم خودمراقبتی به آنها آموزش داده نشده است ایجاد کند.

راهکار پیشنهادی: به نظر می‌رسد باید حضور دانش‌آموزان در این محیط به صورت تمام‌وقت با حضور سرپرست منصوب شده از سمت آموزش و پرورش باشد و این دانش‌آموزان جدای از مکان مستقل آموزش به خصوص در سال اول، مکانی مستقل برای استراحت، رخت‌کن و صرف غذا داشته باشند. وزارت آموزش و پرورش نیز در سازمان دهی سالیانه نیروی انسانی، نسبت به تخصیص یک نیروی تربیتی و مشاوره مجرب تمام‌وقت به هنرستان‌های پرجمعیت و نیز حضور نیمه‌وقت در هنرستان‌های با جمعیت کمتر اقدام کند. همچنین دانش‌آموزان می‌توانند ۱ تا ۲ سال را در هنرستان معین کارخانه، به آموزش‌های عمومی و جنرال رشته خود پرداخته و مابقی دوران تحصیل خود را در حالی که با افزایش سن، به رشد عقلی بیشتری دست یافته‌اند، در هنرستان جوار به آموزش تخصصی بپردازند.

۵. جمع‌بندی و پیشنهاد

با توجه به وضعیت موجود هنرستان‌های جوار کارخانه و بر اساس چالش‌ها و راهکارهای مورد اشاره، به نظر می‌رسد نیاز است شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی به‌عنوان هماهنگ‌کننده با همکاری نزدیک وزارت آموزش و پرورش، وزارت صنعت، معدن و تجارت و نیز وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و دیگر وزارتخانه‌های مرتبط و بخش خصوصی اقدام به رفع کمبودهای قانونی موجود، از جمله موارد مطرح شده در این گزارش از طریق دبیرخانه این شورا کنند. برخی از پیشنهادهای عملیاتی و اصلاحیه‌های پیشنهادی در قوانین و سیاست‌های مربوطه به شرح ذیل است:

۱- اصلاح عبارت «فارغ‌التحصیلان دانشگاهی» به «فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و هنرستان‌های جوار» در مقدمه دستورالعمل ساماندهی امور مشمولین امریه مأمور به دستگاه‌های اجرایی غیرنظامی کشور مصوب ۱۳۰۰/۰۸/۱۳ ستاد کل نیروهای مسلح.

۲- **متن قبلی مقدمه:** در راستای اصل (۱۴۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی و فصل هشتم قانون خدمت وظیفه عمومی، ستاد کل نیروهای مسلح در زمان صلح بنا به درخواست دولت و موافقت فرماندهی معظم کل قوا، تعدادی از کارکنان وظیفه غیرغایب را پس از طی دوره آموزش نظامی در یکی از نیروهای مسلح برای انجام امور امدادی، تولیدی، جهاد کشاورزی، آموزشی، تحقیقاتی، پژوهشی، بهداشتی، درمانی و حفاظت

فیزیکی مشروط به اینکه به آمادگی رزمی نیروهای مسلح آسیبی وارد نیاید، به صورت مأمور یا متعهد خدمت از طریق دفتر سیاستگذاری و نظارت راهبردی حفاظت اطلاعات نیروهای مسلح در اختیار دولت قرار می‌دهد. در این راستا و در اجرای منویات فرماندهی معظم کل قوا، استفاده از ظرفیت‌های قانون خدمت وظیفه عمومی به‌ویژه رعایت مواد (۶۸ و ۶۹) مبنی بر اختصاص ۷۰ درصد از نیروهای امریه به مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته و بهره‌گیری از توانمندی‌های علمی و تخصصی فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در جهت افزایش بهره‌وری و ارتقای شاخص‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی جوامع هدف با تأکید بر توانمندسازی روستاها، مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته مدنظر است.

متن پیشنهادی مقدمه: در راستای اصل (۱۴۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی و فصل هشتم قانون خدمت وظیفه عمومی، ستاد کل نیروهای مسلح در زمان صلح بنا به درخواست دولت و موافقت فرماندهی معظم کل قوا، تعدادی از کارکنان وظیفه غیرغایب را پس از طی دوره آموزش نظامی در یکی از نیروهای مسلح برای انجام امور امدادی، تولیدی، جهاد کشاورزی، آموزشی، تحقیقاتی، پژوهشی، بهداشتی، درمانی و حفاظت فیزیکی مشروط به اینکه به آمادگی رزمی نیروهای مسلح آسیبی وارد نیاید، به صورت مأمور یا متعهد خدمت از طریق دفتر سیاستگذاری و نظارت راهبردی حفاظت اطلاعات نیروهای مسلح در اختیار دولت قرار می‌دهد. در این راستا و در اجرای منویات فرماندهی معظم کل قوا، استفاده از ظرفیت‌های قانون خدمت وظیفه عمومی به‌ویژه رعایت مواد (۶۸ و ۶۹) مبنی بر اختصاص ۷۰ درصد از نیروهای امریه به مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته و بهره‌گیری از توانمندی‌های علمی و تخصصی فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و هنرستان‌های جوار مورد تأیید وزارت آموزش و پرورش در جهت افزایش بهره‌وری و ارتقای شاخص‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی جوامع هدف با تأکید بر توانمندسازی روستاها، مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته مدنظر است.

۲ اصلاح بند «۹» ماده (۵) دستورالعمل امور مشمولین امریه مأمور به دستگاه‌های اجرایی غیرنظامی کشور مصوب ۱۳۰۸/۰۸/۱۴۰۰ ستاد کل نیروهای مسلح با هدف شمولیت صنایع و کارخانجات دارای هنرستان جوار مورد تأیید وزارت صمت و آموزش و پرورش:

متن قبلی: دستگاه‌های دولتی و غیرنظامی: کلیه وزارخانه‌ها، سازمان‌ها، بنیادها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا هر نهاد تأیید دولت که در تبعیت دولت و حاکمیت نظام جمهوری اسلامی هستند.

متن پیشنهادی: دستگاه‌های دولتی و غیرنظامی، صنایع، کارخانجات: کلیه وزارخانه‌ها، سازمان‌ها، بنیادها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا هر نهاد تأیید دولت، صنایع و کارخانجات دارای هنرستان جوار کارخانه مورد تأیید وزارت صنایع، معادن و تجارت و وزارت آموزش و پرورش که در تبعیت حاکمیت نظام جمهوری اسلامی هستند.

۳ الحاق بند زیر به ماده (۶) دستورالعمل امور مشمولین امریه مأمور به دستگاه‌های اجرایی غیرنظامی کشور مصوب ۱۳۰۸/۰۸/۱۴۰۰ ستاد کل نیروهای مسلح با هدف مشخص شدن نحوه درخواست و تعیین سهمیه امریه صنایع و کارخانجات دارای هنرستان جوار مورد تأیید وزارت صمت و آموزش و پرورش:

متن پیشنهادی: صنایع و کارخانجات دارای هنرستان جوار، نیاز خود به فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های جوار را براساس عنوان شغل، شرح شغل، شرح وظایف مرتبط با شغل و فهرست هنرجویان آموزش دیده در هنرستان جوار خود را که مورد تأیید جهت ادامه خدمت در آن صنعت و یا کارخانه هستند، با امضای مدیرعامل و رئیس هیئت‌مدیره شرکت صاحب کارخانه به وزارت صنعت، معدن و تجارت ارسال و وزارت صنعت، معدن و تجارت پس از اخذ تأییدیه افراد معرفی شده از وزارت آموزش و پرورش، در خواست مربوطه را به نماینده دولت جهت بررسی و مطابقت با ضوابط و دستورالعمل‌های ابلاغی ارائه و سپس از آن طریق به ستاد کل ارسال می‌گردد. سهمیه افراد مدنظر به سهمیه نیروهای و وظیفه قرارگاه مهارت‌آموزی سربازان ستاد کل نیروهای مسلح اضافه شده و پس از اختصاص سربازان مذکور به این قرارگاه، به واحدهای صنعتی درخواست داده، مأمور می‌شوند.

۴ الحاق یک بند (بند «ج») به ماده (۱۱۲) قانون کار برای پوشش سنی هنرجویان هنرستان‌های جوار در قانون کار:

متن پیشنهادی: بند «ج»: به کارگیری افراد با سن ۱۵ تا ۱۸ سال که در هنرستان جوار صنعت و کارخانجات مشغول به تحصیل می‌باشند،

به‌عنوان کارآموز بلامانع است.

۵- الحاق تبصره ذیل ماده (۲۳) قانون مدیریت خدمات کشوری برای مجاز بودن شرکت‌های دولتی به هنرستان جوار داشتن:

■ **متن پیشنهادی:** تبصره «۳»- صنایع و کارخانجات دولتی برای تأمین نیاز نیروی انسانی متخصص خود مجاز به تأسیس و اداره هنرستان جوار کارخانه با اخذ مجوز از وزارت آموزش و پرورش و هزینه کرد در آن می‌باشند.

۶- الحاق بند ذیل به ماده (۱۰۸) قانون کار برای تحت شمول قراردادادن هنرستان‌های جوار به‌عنوان مراکز کارآموزی:

■ **متن پیشنهادی:** «ه- هنرستان‌های جوار صنایع و کارخانجات که براساس اساسنامه هنرستان‌های جوار به‌صورت واحدهای آموزشی مشترک بین وزارت آموزش و پرورش و صنایع و کارخانجات و نهادها تأسیس و اداره می‌شود.

۷- الحاق تبصره ذیل بند «۵» ماده (۸) قانون اساسنامه سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور برای مجاز بودن پرداخت یک در هزار مزد کارگران به منظور هزینه هنرستان جوار:

■ **متن پیشنهادی:** تبصره - در صورتی که صاحبان صنایع و بنگاه‌های اقتصادی به تأسیس هنرستان جوار مبادرت ورزند، به میزان صورت‌های مالی هزینه شده در هنرستان جوار، از پرداخت موضوع این بند معاف می‌شوند.

۸- اصلاح تبصره ماده (۸) قانون اساسنامه سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور با هدف هزینه کرد نیم در هزار اعتبارات طرح‌های تملک‌دارای سرمایه‌ای در هنرستان جوار:

■ **متن قبلی:** تبصره - کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند با همکاری سازمان، نیازهای آموزشی نیروهای انسانی هر یک از طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای خود را تعیین و حداکثر نیم در هزار اعتبارات آن طرح را به‌منظور آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی نیروی انسانی همان طرح در بودجه سالانه پیش‌بینی کرده و در قالب توافق‌نامه‌ای که بین سازمان و دستگاه مربوطه تنظیم می‌شود، هزینه نمایند. در صورتی که به تشخیص بالاترین مقام هر دستگاه، همه یا بخشی از نیروی انسانی هر طرح پس از احراز صلاحیت فنی و تخصصی از طریق سازمان و با ارائه مدارک فنی و تخصصی مرتبط، نیاز به آموزش نداشته باشند، مازاد اعتبار مذکور صرف اجرای همان طرح می‌شود.

■ **متن پیشنهادی:** تبصره - کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند با همکاری سازمان، نیازهای آموزشی نیروهای انسانی هر یک از طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای خود را تعیین و حداکثر نیم در هزار اعتبارات آن طرح را به‌منظور آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی نیروی انسانی همان طرح در بودجه سالانه پیش‌بینی کرده و در قالب توافق‌نامه‌ای که بین سازمان و دستگاه مربوطه تنظیم می‌شود، هزینه نمایند. اگر دستگاه دارای هنرستان جوار باشد، آموزش‌های مذکور از طریق هنرستان ارائه و اعتبار مذکور در آن واحد آموزشی هزینه خواهد شد.

در صورتی که به تشخیص بالاترین مقام هر دستگاه، همه یا بخشی از نیروی انسانی هر طرح پس از احراز صلاحیت فنی و تخصصی از طریق سازمان و با ارائه مدارک فنی و تخصصی مرتبط، نیاز به آموزش نداشته باشند، مازاد اعتبار مذکور صرف اجرای همان طرح می‌شود.

۹- الحاق یک تبصره (تبصره «۳») به ماده (۱۱۰) قانون کار:

■ **متن پیشنهادی:** تبصره «۳»- به‌منظور ترغیب صنایع و کارخانجات، به آنها اجازه داده می‌شود تا ۱۰ درصد از هزینه‌های مسئولیت اجتماعی خود را صرف تأسیس و اداره هنرستان‌های جوار نمایند. معادل هزینه تخصیص یافته به راه‌اندازی و اداره هنرستان‌های جوار به‌عنوان اعتبار مالیاتی با قابلیت انتقال به سنوات آتی به شرکت‌ها و مؤسسات متقاضی اعطا می‌شود و معادل آن از مالیات قطعی شده سال انجام هزینه مذکور یا سال‌های بعد کسر می‌شود.

۱۰- بازنگری و اصلاح برنامه درسی به‌گونه‌ای که صنایع متناسب با نیاز خود از ۱ تا ۳ سال به آموزش دانش‌آموزان مبادرت ورزند. در این شیوه دانش‌آموزان متناسب با نیاز صنایع می‌توانند کل دوره سه‌ساله هنرستانی را در هنرستان جوار گذرانده و یا برحسب نیاز، ۱ تا ۲ سال در هنرستان معین کارخانه، به آموزش‌های عمومی رشته خود پرداخته و مابقی دوران تحصیل خود را در هنرستان جوار به آموزش تخصصی متناسب با نیاز صنعت، ادامه دهند.

منابع و مآخذ

- [۱] خلاق، ع.ا. آموزش جوار کارخانه، دانشنامه آموزش‌های علمی – کاربردی پژوهشکده دانشنامه‌نگاری پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی دانشگاه جامع علمی کاربردی، ۱۴۰۰.
- [۲] سعیدی، علی اصغر؛ تکنو کراسی و سیاستگذاری اقتصادی در ایران به روایت رضانیازمند؛ انتشارات لوح فکر؛ ۱۳۹۳.
- [۳] صدری، ع. طرح کاد، دانشنامه ایرانی برنامه درسی، تهران، انجمن مطالعات برنامه درسی، ۱۳۹۸.
- [۴] مجاهدطلب، ص. بررسی نگرش مدیران آموزش واحدهای تولیدی (وابسته به وزارت صنایع سنگین) نسبت به ایجاد هنرستان‌های جوار کارخانه (پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت صنعتی)، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی، تهران، ۱۳۷۲.
- [۵] میکائیل، غ. طراحی الگوی برنامه درسی مبتنی بر آموزش همراه با تولید در هنرستان‌های کار دانش زمینه خدمات: مطالعه موردی رشته خیاطی (پایان‌نامه دکتری علوم تربیتی و روان‌شناسی)، دانشگاه تبریز، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، تبریز، ۱۳۹۶.
- [۶] نصرتیه، غ. و راستانی، ب. مرکز آموزش جوار در پرسابقه‌ترین واحد تولید اتومبیل ایران، فصلنامه هماهنگ، ۱۸، ۱۳۶۹.
- [۷] وزارت آموزش و پرورش، هنرستان‌های جوار کارخانه‌ای، معاونت فنی و حرفه‌ای، دفتر آموزش فنی، تهران، ۱۳۶۹.
- [۸] هیئت‌وزیران، آیین‌نامه همکاری وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و مراکز تولیدی و آموزشی در اجرای نظام جدید آموزش متوسطه، ۱۳۷۱.
- [۹] مصاحبه‌های معاون آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش در موضوع هنرستان‌های جوار، خبرگزاری پانا، ۱۴۰۲.
- [۱۰] مصاحبه با مشاور معاون آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش (جناب آقای علی‌نژاد) در موضوع هنرستان‌های جوار کارخانه، ۱۴۰۲.

گزیده سیاستی

تحقق اهداف هنرستان‌های جوار کارخانه باموانعی همچون بی‌انگیزگی صنایع، عدم کفایت قوانین حاکم بر هنر جویان و وضعیت مبهم اشتغال ایشان مواجه است. در این گزارش ضمن شفاف نمودن مسائل، راهکارهای سیاستی همچون اصلاح موادی از قوانین کار، مدیریت خدمات کشوری، تأمین اجتماعی و مقررات نظام وظیفه پیشنهاد شده است.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰۰ | صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ | پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir